

UPRAVLJANJE TRANZICIONIM PERIODOM

KA INTERNOJ REVIZIJI U MOLDAVIJI

Viorica Pricom
Odeljenje sistemske harmonizacije
PIFC
Ministarstvo finansija, Moldavija

“Fakotri koji su uticali na uvođenje PIFC-a”

- Akcioni plan EU-Moldavija ratifikovan je 22.02.2005. godine – sadrži odredbe uvođenja PIFC-a**
- Vlada je naznačila osnivanje sistema PIFC-a kao cilja u različitim vladinim strategijama (slične aktivnosti su bile predviđene u Strategiji razvoja PIFC-a usvojene Uredbom Vlade broj 74, od 29.01.2008. godine)**
- Uvođenje PIFC-a je bio preduslov za sprovođenje druge komponente Projekta upravljanja javnim finansijama (“Interna kontrola i revizija”), finansiranog od strane Svetske banke**

Faze primene PIFC-a

- I. Faza početne pripreme (2006-2007. god.)*** – osnivanje JCH; regulatorni i pravni okvir; metodologija; podizanje svesti; početni trening; zadržavanje postojeće inspekcije

- II. Faza centralizovane revizije (2008-2009. god)*** – Reorganizacija Službe finansijske kontrole i inspekcije u Službu centralizovane interne revizije kao zamene inspekcije internom revizijom, pilot programi IR-a u 3 institucije. Metodološka i praktična pomoć i izgradnja kapaciteta

- I. Faza decentralizacije (2009-2010. god)*** – nakon procene efekata pilot projekata – Decentralizovana interna revizija je uspostavljena u institucijama javnog sektora

Postignut napredak:

Pravni okvir

- PIFC koncept (2006. god)
- Standardi nacionalne interne revizije (2007. god)
- Etički kodeks internog revizora (2007. god)
- Povelja interne revizije (2007. god)

- Strategija razvoja PIFC-a (2008. god)
- Metodološke norme interne revizije u javnom sektoru (2008. god)

- Zakon o lokalnoj javnoj administraciji (izmenjen 2009 god.)
- Zakon o budžetskom sistemu u budžetskim procesima (izmenjen u 2008 i 2009. god)

Postignut napredak:

Pravni okvir

- **Nacrt zakona o PIFC-u – podnešen Vladi na usvajanje (2010. god)**
- **Nacrt strategije o razvoju PIFC-a (2010-2012. god) – podnešen Vladi na usvajanje zajedno sa Zakonom**
- **Nacrt standarda 19 "Karakteristike kvaliteta revizije" (2010. god)**
- **Nacrt strategije o treningu i profesionalnom razvoju internih revizora (2010. god)**

Postignut napredak: Institucionalno okruženje

- **Osnivanje JCH**
- **Pilot projekti interne revizije**
- **Osnivanje 35 jedinica interne revizije**
- **Metodološka i praktična podrška jedinicama interne revizije javnih institucija**
- **Podrška javnim institucijama u svrhu osnivanja jedinica interne revizije i zapošljavanja osoblja**
- **8 jedinica interne revizije vrše reviziju**
- **Otvaranje Web stranice - <http://minfin.md/ro/cfpi/>**

Postignut napredak:

Okruženje za učenje i profesionalni napredak

- **Organizacija seminara o medijaciji za izvršne menadžere**
- **Organizacija seminara za interne revizore**
- **Tokom seminara, interni revizori koji rade u skladu sa Nacionalnim standardima interne revizije organizuju praktične treninge za mlade revizore**

GLAVNI IZAZOVI

- Odsustvo spoljnih konsultanata i sredstava
- Nedovoljno razumevanje funkcije interne revizije
- Osnivanje jedinica interne revizije koje čine 1-2 zaposlenih lica (sa nemogućnošću povećanja broja osoblja usled ograničenja novog zapošljavanja u javnom sektoru)
- Nedostatak iskusnih stručnjaka iz oblasti interne revizije
- Status and nivo plata za interne revizore
- Sertifikacija internih revizora
- Procena kvaliteta performansi interne revizije
- Stare “navike” osoblja jedinica interne revizije – potraga za greškama i krivcima
- Interni revizori ne procenjuju operativne aktivnosti javnih institucija
- FMC sistem nije uspostavljen u javnim institucijama

NAUČENE LEKCIJE

- **Obavezna dostupnost spoljnog finansiranja i spoljnih konsultanata**
- **Strategija – dobar instrument za otpočinjanje osnivanja IR**
- **Podizanje svesti top menadžmenta**

- **PIFC– IR– dobar antikorupcijski instrument – preventivna mera**
- **Revizija nije inspekcija, to je funkcija koja dodaje na vrednosti...**
- **Podrška top menadžmenta internoj reviziji i FMC -u**

NAUČENE LEKCIJE

(NASTAVAK)

- **Ne treba mešati internu inspekciju sa internom revizijom – menadžment snosi odgovornost za inspekciju, dok revizor za sisteme interne kontrole ...**
- **Ne dozvoliti internim revizorima da rade u izolaciji**
- **Strategija zapošljavanja i zadržavanja odgovornog osoblja i kvalifikovanih stručnjaka**
- **Jačanje odnosa sa javnošću – konferencije, izveštaji za štampu, brošure**
- **Efikasan i kontinuirani sistem treninga za interne revizore**
- **Monitoring i izveštavanje o napretku koji je postignut od strane sistema interne revizije**

PITANJA

- 1. Kako osigurati stvarnu nezavisnost i objektivnost internih revizora?**
- 2. Kako na najbolji način organizovati sertifikaciju internih revizora?**
- 3. Kako treba JCH-e da vrši nadgledanje i izveštavanje o napretku aktivnosti interne revizije unutar jedinica interne revizije? Na osnovu kojih kriterijuma?**
- 4. Kako proceniti kvalitet performansi interne revizije na najefikasniji način?**